

POSTANOWIENIE

Dnia 26 września 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz (przewodniczący)

SSN Barbara Skoczowska (sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie **Z. C.**

w przedmiocie umorzenia postępowania wykonawczego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 26 września 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na niekorzyść

od postanowienia Sądu Okręgowego w K.

z dnia 3 listopada 2017 r., sygn. akt IV Kz [...]

utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w C.

z dnia 19 czerwca 2017 r., sygn. akt II Ko [...]

**uchyla zaskarżone postanowienie i utrzymane nim w mocy
postanowienie Sądu Rejonowego w C.**

UZASADNIENIE

Z. C. został oskarżony o to, że w okresie od lipca 2012 r. do maja 2014 r. w L., woj. [...] uporczywie uchylał się od ciążącego na nim z mocy ustawy obowiązku łożenia na utrzymanie K. C. i R. C., czym naraził je na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. o popełnienie czynu z art. 209 § 1 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 października 2014 r., sygn. akt II K [...], Z. C. został uznany za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu z art. 209 § 1 k.k. i za to została mu wymierzona kara roku pozbawienia wolności, której wykonanie zostało warunkowo zawieszone na okres 3 lat próby. Wyrok nie ostatecznie został zaskarżony przez żadną ze stron postępowania i uprawomocnił się w dniu 6 listopada 2014 r.

W związku z nowelizacją Kodeksu karnego w zakresie przepisu art. 209 k.k., Sąd Rejonowy w C. wyznaczył z urzędu posiedzenie, w celu podjęcia decyzji o zastosowaniu art. 4 § 4 k.k. i umorzeniu postępowania wykonawczego, a następnie postanowieniem z dnia 19 czerwca 2017 r., sygn. akt II Ko [...], na podstawie art. 4 § 4 k.k. w zw. z art. 15 § 1 k.k.w. w zw. z art. 1 pkt. 1) i 2) ustawy z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z dnia 16 maja 2017 r., poz. 952), umorzył postępowanie wykonawcze wobec skazanego Z. C. w przedmiocie wykonania wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 października 2014 r., sygn. akt II K [...].

Zażalenie na to postanowienie, na niekorzyść oskarżonego, złożył prokurator Prokuratury Rejonowej w C. podnosząc zarzut obrazy prawa materialnego poprzez nieprawidłową wykładnię art. 4 § 1 k.k. oraz art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 maja 2017 r., prowadzące do przyjęcia niezasadnego poglądu, iż skazanie Z. C. za czyn z art. 209 § 1 k.k. uległo zatarciu z mocy prawa.

Sąd Okręgowy w K., postanowieniem z dnia 3 listopada 2017 r., sygn. akt IV Kz [...], utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Kasację od tego orzeczenia, na niekorzyść Z.C., wniósł Minister Sprawiedliwości- Prokurator Generalny zarzucając zaskarżonemu postanowieniu: „rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów art. 457 § 3 k.p.k. poprzez przeprowadzenie jego nierzetelnej kontroli odwoławczej, w wyniku której doszło do rażącego i mającego istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenia przepisów prawa materialnego, a mianowicie:

- art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2017 r. ustalonym ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2017 r.,

poz. 952), polegającego na wyrażeniu błędnego poglądu, że w wyniku nowelizacji Kodeksu karnego, dokonanej na mocy w/w ustawy niekaralne stają się zachowania polegające na uchylaniu się od obowiązku alimentacyjnego, w których w opisie tego czynu, jako źródło obowiązku alimentacyjnego wskazano jedynie ustawę, bez określenia obowiązku co do wysokości orzeczeniem sądowym, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, podczas gdy w zakresie znamienia „obowiązku”, o którym mowa w przepisie art. 209 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 31 maja 2017 r., mieści się istnienie podstawy ustawowej, z której obowiązek ten wynika, a określenie jego wysokości orzeczeniem, ugodą zawartą przed sądem albo innym organem albo inną umową, konkretyzuje jedynie wysokość tego obowiązku, mającego swoje pierwotne źródło właśnie w ustawie,

- art. 4 § 4 k.k. poprzez wyrażenie błędnego poglądu, że czyn skazanego objęty wyrokiem Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 października 2014 r., sygn. akt II K [...] nie jest już zabroniony pod groźbą kary i nastąpiło zatarcie jego skazania, podczas gdy prawidłowa wykładnia tego przepisu wymagająca analizy zachowania skazanego w kontekście znamion występku, opartej o materiał dowodowy wskazuje, iż czyn przypisany skazanemu w/w prawomocnym wyrokiem w całości realizuje znamiona czynu zabronionego pod groźbą kary zawarte zarówno w starej, jak i nowej ustawie,

- art. 15 § 1 k.k.w. poprzez wyrażenie błędnego poglądu, że w postępowaniu wykonawczym prowadzonym na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 29 października 2014 r., sygn. akt II K [...], zaistniała przyczyna wyłączająca to postępowanie w postaci zatarcia skazania”.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w K..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego jest zasadna.

Słusznie podnosi skarżący, że zaskarżone postanowienie zapadło z rażącym i mającym wpływ na jego treść naruszeniem prawa materialnego.

Istotnie, ustawą z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny

oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2017 r., poz. 952), zmieniony został art. 209 k.k., regulujący odpowiedzialność karną za uchylenie się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego. Nowelizacja tego przepisu oczywiście wymaga rozważenia przez Sąd potrzeby zastosowania zasady *lex mitior* zgodnie z regułami określonymi w art. 4 k.k. Nie można jednak orzekać w tym przedmiocie jedynie w oparciu o sentencję wyroku, w którym opis czynu przypisanego sprawcy ogranicza się do stwierdzenia, że obowiązek alimentacyjny wynikał z ustawy. Wskazać należy, że ustawa stanowi nadal jedno ze źródeł obowiązku alimentacyjnego, tyle tylko, że po nowelizacji obowiązek alimentacyjny musi być skonkretyzowany co do jego wysokości w orzeczeniu sądowym, ugodzie lub innej umowie, a co Sąd zobowiązany jest badać na podstawie akt sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 10/17, OSNKW 2018, z. 3, poz., 24; z dnia 9 maja 2018 r., IV KK 79/18, LEX nr 2499811). Analizując sprawę i dokonując oceny konieczności zastosowania art. 4 § 4 k.k. co do skazań za przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. na podstawie poprzedniego stanu prawnego Sąd nie może więc ograniczać się do zbadania opisu czynu zawartego w sentencji wyroku, gdyż związany jest zarówno granicami przypisanego sprawcy w wyroku czynu jak i ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd w postępowaniu rozpoznawczym.

Z załączonego do akt sprawy odpisu ugody zawartej przez strony przed Sądem Rejonowym w C. w dniu 18 grudnia 2001 r., sygn. III RC [...] (k. 34) jednoznacznie wynika, że w okresie popełnienia przypisanego skazanemu Z. C. występkę, obowiązujący go z mocy ustawy obowiązek alimentacyjny, skonkretyzowany został w tej ugodzie, również co do wysokości. Okoliczność ta wskazuje, że nie doszło zatarcia skazania w sprawie, a więc umorzenie prowadzonego wobec skazanego postępowania wykonawczego było niezasadne. Z uwagi na to, że uchybienie to miało niewątpliwie istotny wpływ na treść orzeczenia, należało uchylić zaskarżone postanowienie Sądu Okręgowego w K. z dnia 3 listopada 2017 r., sygn. akt IV Kz [...] oraz utrzymane nim w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w C. z dnia 19 czerwca 2017 r., sygn. akt II Ko [...]. Z uwagi na to, że Sąd Rejonowy podejmował czynności z urzędu w zakresie zastosowania art. 4 § 4 k.k., brak jest podstaw, aby wydawać w sprawie

orzeczenie następcze. Treść rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego oznacza więc, że postępowanie wykonawcze prowadzone wobec Z. C. winno być kontynuowane.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w części dyspozytywnej postanowienia.